

ROLUL CURSULUI DE ETICĂ ȘI INTEGRITATE ACADEMICĂ

- De ce este necesară etica și integritatea în mediul academic? -

Educația este elementul primordial al bunăstării unei țări, de aceea trebuie să se bazeze pe principii morale solide, fiind esențial ca viitorii cercetători și profesori ai țării să-și însușească principiile etice și valorile morale pe care să le transmită membrilor societății.

Începând cu anul universitar 2018 - 2019, prin ordin al Ministrului Educației Naționale, Cursul de etică și integritate academică a fost introdus ca materie obligatorie la ciclurile de studii de masterat și doctorat și ca opțional la ciclul licență.

Cursul de etică și integritate academică contribuie la formarea studenților masteranzi și doctoranzi prin furnizarea de informații de natură juridică, referitoare la legile, metodologiile și regulamentele care se aplică la acest nivel de pregătire universitară, cât și exemple concrete, care ilustrează consecințele încălcării normelor eticii.

Anumite cazuri de corupție în mediul academic, plagiat, autoplagiat sau încălcare a drepturilor de autor, atât din țară, cât și din străinătate, sunt elocvente pentru modul în care sunt sancționate fraudele academice și oferă o perspectivă variată asupra unei probleme tot mai răspândite în zilele noastre, când tentația de a copia din diferite surse cu ajutorul tehnologiei sau de a plăti pe cineva specializat să-ți scrie o lucrare științifică, la fel ca în oricare altă formă de comerț, este foarte mare.

Obiectivul general al acestui curs este acela de a se îmbunătăți gradul de cunoaștere și de aplicare a unei conduite etice și de operaționalizare a integrității academice în cadrul învățământului universitar românesc, prin prisma însușirii unor concepte, metode, instrumente și proceduri de analiză a respectării integrității academice la toate nivelurile (didactic, administrativ, științific etc.)

Odată ce aceste valori sunt însușite de cât mai mulți membri ai comunității și devin o regulă de comportament cotidian, se poate afirma că societatea se îndreaptă în direcția corectă a promovării valorilor autentice – singura cale de a atinge performanța academică și științifică.

VALORI, CONCEPTE ȘI DISTINCȚII FUNDAMENTALE

- ETICA ȘI MORALA -

În istoria eticii au reflectat asupra omului și a acțiunilor sale mai mulți filosofi, precum Socrate, Platon, Aristotel, Jean-Jacques Rousseau, Immanuel Kant, Georg Wilhelm Friedrich Hegel sau Ralph Waldo Emerson.

Dintre numeroasele documente ai căror autori au încercat să definească etica și morala, diferențele și asemănările dintre acestea, precum și importanța pe care cele două valori o au în viața oamenilor, vom analiza

În continuare scrierile cele mai interesante și pline de adevăr, așa cum au fost gândite, pentru a le păstra autenticitatea.

Socrate este considerat fondatorul noțiunii de etică, concentrându-se asupra comportamentului omului, acesta realizând o ierarhie a valorilor morale, punând pe primul loc înțelepciunea, urmată de curaj, cumpătare și dreptate.

Platon a regândit această ordine astfel: dreptate, înțelepciune, curaj și cumpătare.

Mai târziu, Aristotel și-a exprimat punctul de vedere cu privire la ierarhia valorilor, susținând ideea lui Platon. Acesta a scris despre etică în lucrările sale *Etica Nicomachean*, *Etica Eudemia* și *Marea Etică*, cunoscută și sub numele de *Magna Moralia*.

Aristotel, în *Etica nichomahică*, observa trei atitudini fundamentale pe care oamenii le pot avea în fața vieții:

- *atitudinea hedonistă*, proprie oamenilor care trăiesc pentru cât mai multă, mai variată și mai intensă plăcere. Hedonismul este un curent filosofic care susține că plăcerea e foarte importantă și că reprezintă scopul final al umanității.

- *atitudinea politică*, proprie celor care trăiesc pentru exercitarea puterii.

- *atitudinea contemplativă*, proprie celor care trăiesc pentru cunoașterea dezinteresată a adevărului.

În aceeași carte, Aristotel distingea, la un nivel de analiză mai concretă, între prietenia bazată pe obișnuință, prietenia bazată pe interes și prietenia bazată pe respect și bunăvoință reciprocă.

În dicționarul de filosofie din 1978, etica este definită ca fiind o *Disciplină filosofică care studiază problemele practice și teoretice ale moralei*.

Samuel C. Certo considera că „*Etica este preocuparea noastră pentru un comportament bun, obligația noastră de a lua în considerare nu numai bunăstarea noastră personală, ci și pe a altor oameni.*”

„*Omul care este condus de rațiune este mai liber în stat, unde trăiește după legile comune, decât în singurătate, unde nu ascultă decât de el însuși. Demonstrație: Omul care este condus de rațiune nu se supune din teamă ci, în măsura în care se silește să-și mențină ființa după porunca rațiunii, adică în măsura în care se silește să trăiască liber, el dorește să respecte regulile vieții și utilității comune, deci să trăiască după legile comune ale statului. Așadar, omul care este condus de rațiune dorește să respecte legile comune ale statului, ca să trăiască mai liber.*” - Benedict Spinoza, *Etica*.

Etica este o disciplină teoretică, având dublu caracter - filosofic și științific. Termenul *filosof* este format din grecescul *philos*, ce înseamnă iubitor și *sophia*, ce se traduce prin înțelepciune, cuvântul „*filosofie*” având înțelesul de „*iubire de înțelepciune*”. Caracterul științific este bazat pe principiile științei.

Etica încearcă să răspundă la întrebări cu răspunsuri universal valabile:

Ce e moral să facem?

Trebuie să fim morali?

De ce trebuie să avem un comportament etic?

Ești fericit dacă trăiești moral?

Ne naștem morali?

Putem deveni morali?

Acestea sunt întrebări al căror răspuns diferă, în funcție de fiecare individ în parte.

Etica este considerată știința comportamentului, iar morala, totalitatea mijloacelor pe care le folosim pentru a trăi într-un mod omenesc.

Unul dintre obiectivele eticii este cel de a identifica tipurile de criterii în funcție de care putem distinge între ceea ce este moral și ceea ce este imoral.

Morala cuprinde ansamblul ideilor, concepțiilor, teoriilor și sentimentelor oamenilor, care exprimă aprecierea acestora cu privire la ceea ce este bine sau rău, drept sau nedrept, cinstit sau necinstit, etc. În raporturile dintre ei, aprecieri întruchipate în diferite principii, norme, reguli și obiceiuri care reglementează comportamentul oamenilor în societate, în familie, în viața personală, atitudinea lor unul față de altul, față de societate, față de clasa căreia îi aparțin și de celelalte clase.

Valorile morale, în cea mai comună înțelegere, reprezintă standarde ale binelui pe care ni le asumăm, la nivel individual sau comunitar.

„Normele și sistemele sociale normative apar, în mod obișnuit, nu din afară, ci din interiorul domeniului de existență umană pe care-l exprimă și la a cărei geneză și dezvoltare participă nemijlocit. Ele nu pot fi, deci, nici formulate, nici schimbate după voie, fie că sînt norme ale gândirii corecte, ale vorbirii sau ale moralei. (...) Normele morale apar ca un regulator al vieții sociale.” - Nicolae Bellu, *Morala în existența umană*.

Și filosoful Romei antice, Cicero, a scris despre filosofia morală și noțiunea de *moralis* (morav, obicei, caracter).

În *Critica rațiunii practice*, Immanuel Kant scria că „două sunt lucrurile care îmi umplu sufletul de admirație și venerație mereu crescândă... cerul înstelat de deasupra mea și legea morală din mine.”

Între morală și etică pot fi evidențiate câteva diferențe și atribute:

- valoarea pe care o are omul. În sistemele etice s-a postulat că omul este măsura tuturor lucrurilor;
- etica este teoria care identifică adevăratele valori ale vieții omului;
- morala este știința binelui, fiind morale actele care sunt expresia unui principiu rațional și voluntar;
- etica este mai teoretică decât morala, fiind o reflecție a fundamentelor moralei;
- etica este o filosofie asupra moralei;
- etica este o disciplină științifică al cărei obiect propriu de studiu este morala;
- poți avea o conduită etică fără a fi moral;
- este moral tot ceea ce ajută viața;
- etica reprezintă comportamentul acceptat de societate;

- etica este un cod de reguli nescrise (ce este bine și ce este rău) care ne guvernează viața în relațiile cu ceilalți;

- valorile fundamentale care stau la baza gândirii etice sunt: binele, virtutea, datoria și fericirea (scopul final al omului).

- MORALA ȘI MORALITATEA -

Hegel a fost primul care a făcut distincție între termenul de morală, pe care a tratat-o ca fiind modalitatea în care sunt percepute acțiunile de către individ, și moralitate, modalitatea în care se manifestă în realitate faptele omului.

Moralitatea – exprimă modul în care omul se conformează principiilor și regulilor morale.

Moralitatea implică moravuri, obiceiuri, înclinații, interese, disponibilități, impulsuri, atitudini, norme, intenții, scopuri, motivații, trăsături (bune și/sau rele), sentimente (în baza modurilor de acțiune: atracție-respingere, simpatie-antipatie, dragoste-ură, afinități-aversiuni, admirație-dispreț).

În DEX se regăsesc următoarele definiții:

- moralitatea reprezintă „însușirea a ceea ce este moral; natura, caracterul, valoarea unui fapt, a conduitei unei persoane sau a unei colectivități din punct de vedere moral. ♦ Comportare, conduită, moravuri în conformitate cu principiile morale; cinste, bună purtare.”

- etica reprezintă „studiul teoretic al principiilor și concepțiilor de bază din orice domeniu al gândirii și activității practice. Ansamblu de norme în raport cu care un grup uman își reglează comportamentul pentru a deosebi ce este legitim și acceptabil în realizarea scopurilor; morală.”

- termenul etică provine din filosofia greacă (*ethos* = obișnuință în comportamentul unei persoane, a unui grup de persoane, a unui popor și *ethicos* = morav, obicei, caracter).

- termenul morală provine din limba latină (*mores* = mod de a acționa de obicei, care se transmite din generație în generație).

Se observă că moralitatea și etica sunt fenomene diferite, dar nu pot fi separate complet.

În filosofia contemporană, etica este văzută ca o știință despre morală, astfel încât obiectul eticii este reprezentat de morală.

- VIRTUTE – RELIGIE - LEGALITATE -

Virtutea este o excelență morală. O virtute este o trăsătură sau o calitate care este considerată a fi bună din punct de vedere moral și, prin urmare, este apreciată ca fundament al principiului și al bunei ființe morale. Cu alte cuvinte, este un comportament care arată standarde morale înalte: a face ceea ce este bine și a evita ceea ce este greșit. Opusul virtuții este viciul.

Cele patru virtuți cardinale clasice din creștinism sunt: justiția, cumpătarea, curajul (sau tăria) și prudența.

Religia nu este același lucru cu moralitatea, chiar dacă unii oameni asimilează morala cu credința, cu frica de Dumnezeu. Pentru mulți, etica se reduce la religie, pentru că primii pași în educația morală au fost învățarea celor zece porunci. Cum aceste imperative își au sursa în Biblie, e la îndemână să credem că religia reprezintă un sistem de reguli etice.

În raportarea noastră la lume, putem amesteca valori și putem forma moduri derivate ale conștiinței, cum ar fi conștiința religioasă, de exemplu, care are în vedere toate valorile enumerate și este o configurație aparte a conștiinței, clădită pe sentimentul fundamental al credinței.

Moralitatea nu este același lucru nici cu legalitatea. La fel ca în cazul religiei, e foarte ușor să le confundăm. Asta pentru că ne așteptăm ca legile să fie drepte și în conformitate cu valori morale universale.

Legalitatea este conformitatea unui comportament sau conduite cu legile aflate în vigoare. Respectarea legii și restabilirea ordinii juridice țin de esența statului de drept. Destinatarul legii este obligat să-și racordeze comportamentul la normele juridice în vigoare în momentul când desfășoară conduita evaluată. Despre persoana care respectă legea se poate spune că a acționat legal (licit). În schimb, despre persoana care încalcă legea vom afirma că procedează nelegal (ilicit).

În general, legile codifică și impun, prin sancțiuni juridice, o serie de reguli considerate a fi esențiale pentru bunul mers al unei societăți. Sfera moralității este însă mult mai largă, iar reguli morale precum „să nu minți” nu sunt prinse în sistemul de legi decât în măsura în care generează anumite prejudicii de natură financiară sau juridică. În condiții ideale, ceea ce este legal este și moral, dar în viața reală legile sunt convenții ce pot fi schimbate într-un mod în care valorile morale nu pot fi schimbate. Legile pot fi adoptate chiar împotriva moralității.

Așadar, vom avea parte de o societate cu adevărat etică atunci când diferențele dintre sistemul moral și cel juridic vor fi neglijabile, adică în momentul în care tot sau aproape tot sistemul regulilor ce alcătuiesc moralitatea va fi integrat în sistemul juridic, neexistând reguli legale imorale.

- NOȚIUNI – CONCEPTE - VALORI -

▮ **Empatia** (din greaca veche, *suferință, ceea ce suferi*) este capacitatea de a recunoaște și, într-o oarecare măsură, de a împărtăși sentimentele (cum ar fi tristețea sau fericirea) care sunt experimentate de către o altă ființă, chiar dacă aceasta nu le exprimă explicit. O persoană are nevoie de a avea un anumit grad de empatie înainte de a putea să fie capabilă să simtă compasiune.

Empatia este acea trăire care dă naștere unei tendințe comportamentale de ajutorare naturală, spontană a celorlalți și de exprimare a compasiunii. La polul opus, ca trăire, se află indiferența.

Beneficiile empatiei

- Empatia permite construirea de relații cu ceilalți. Înțelegând ce gândesc și ce simt semenii noștri, suntem capabili să răspundem corespunzător când situațiile o cer.
- Empatia susține reglarea propriilor emoții. Ne permite să gestionăm sănătos ceea ce simțim, chiar și în momentele foarte stresante, fără a fi copleșiți.
- Empatia încurajează comportamentul de ajutorare a celorlalți, indiferent de situație. Empatia presupune un ajutor dezinteresat.

▣ **Loialitatea** presupune îndeplinirea cu cinste a obligațiilor asumate; a fi cinstit, credincios, devotat, fidel, neprefăcut, nestrămutat, sincer, statornic.

Putem vorbi de loialitatea atunci când recunoaștem importanța legăturilor pe care le avem cu cei din jur și apoi acționăm într-un mod care protejează aceste legături și, în același timp, le consolidează.

A fi loial înseamnă a pune interesul celorlalți înaintea intereselor noastre. Cu alte cuvinte, fiecare dintre noi suntem nevoiți uneori să facem sacrificii pentru a proteja relațiile pe care le avem și pe care punem mare preț.

„Loialitatea e bunul cel mai sfânt al inimii umane.” – Seneca

Loialitatea este un fenomen emoțional și se dobândește, de regulă, cu eforturi, prin educație. Este mult mai ușor să trădezi decât să poți fi loial toată viața.

Loialitatea înseamnă mai mult decât fidelitate. La drept vorbind, cineva ar putea fi fidel numai dintr-un simț al datoriei. Loialitatea însă izvorăște din iubire. A fi egoist este opusul loialității.

▣ **Fidelitatea** reprezintă statornicie în convingeri, în sentimente și în atitudine; devotament și credință. Diferă de loialitate prin faptul că este un angajament moral. Este o opțiune, deoarece este vorba despre acceptarea unui angajament dobândit cu conștiință și adevăr.

În cazul loialității nu există un angajament moral, ci mai degrabă o dorință de a fi acolo chiar și atunci când cealaltă persoană nu merită acest lucru. O persoană poate fi loială, dar nu fidelă.

Care sunt diferențele dintre loialitate și fidelitate?

1. Fidelitatea implică promisiuni, loialitatea implică acorduri

Fidelitatea se bazează pe promisiuni, care pot sau nu să fie respectate. Oamenii se răzgândesc, modul lor de a vedea viața poate fi diferit după câțiva ani. Prin urmare, nu este ceva la fel de solid ca loialitatea, care se bazează pe sentimente.

2. Loialitatea presupune înțelegere, fidelitatea presupune supunere

Acest lucru trebuie avut în vedere atunci când vorbim despre loialitate și fidelitate. Nimeni nu forțează pe nimeni să fie loial. De fapt, mulți oameni sunt loiali propriilor principii, care le permit să ierte fapte dureroase sau să fie acolo, chiar și atunci când cineva le-a făcut rău.

3. Fidelitatea se bazează pe încredere, loialitatea pe respect

Aceasta este o altă diferență cheie între loialitate și fidelitate. În timp ce fidelitatea se bazează pe încredere, loialitatea se concentrează mai mult pe sprijin, respect și comunicare.

Aceasta este baza oricărei relații pe care o persoană loială o menține.

4. Loialitatea se bazează pe o cauză, fidelitatea pe o persoană

De exemplu, ne luptăm cu un prieten, dar fiind loiali, nu dezvăluim secretele pe care ni le-a mărturisit, oricât de furioși am fi.

Loialitatea și fidelitatea sunt două valori necesare pentru relații puternice. Acești termeni nu sunt văzuți ca sinonimi, deoarece unii autori indică faptul că fidelitatea face parte din loialitate. Aceasta este împlinirea a ceea ce cer legile fidelității, recunoștinței și onoarei.

Opusul loialității este trădarea, infamia, necinstea și încălcarea unui angajament expres sau tacit.

▣ **Respectul** reprezintă atitudinea sau sentimentul de apreciere, stimă și considerație față de o persoană, o idee sau o instituție. Acesta poate fi exprimat verbal sau prin gesturi.

Respectul reprezintă o valoare morală care se manifestă în multiple feluri, în principal să fii politicos și amabil în relația cu ceilalți.

A respecta pe cineva înseamnă a-i respecta credințele și valorile, a i le recunoaște, a le accepta, chiar dacă nu ești de acord cu ele. Înseamnă a avea răbdare să-l asculți, să încerci să-l înțelegi fără a emite judecăți de valoare sau critici. Cu toții ne dorim să fim ascultați, respectați, acceptați pentru ceea ce suntem noi, pentru individualitatea noastră.

Respectul înseamnă, de fapt, acceptarea diferențelor dintre noi.

Însă, înainte de a-i respecta pe ceilalți, trebuie să ne respectăm pe noi înșine, la fel cum înainte de a putea să le arătăm altora iubire, trebuie să ne iubim pe noi înșine.

Respectul de sine ne ajută să construim și să menținem în viața noastră relații sănătoase și frumoase. În momentul în care ne respectăm, nu mai putem să acceptăm să fim tratați cu lipsă de respect de către alții, nu mai putem tolera compromisuri, renunțări la sine, abuzuri, umilințe și jigniri.

Considerăm că respectul e o valoare în adevăratul sens al cuvântului, care trebuie promovată cât mai mult, în special în rândul copiilor și tinerilor.

▣ **Toleranța** - Cel mai bun rezultat al educației este toleranța. (Helen Keller)

A fi elastic și tolerant îți dă posibilitatea de a fi mai puternic decât dacă ai fi dur și intransigent. (Victor Duta - *Despre toleranță*)

Ne enervăm prea repede, judecăm prea aspru, dăm vina pe stres. Bunăvoința, înțelegerea și empatia se cultivă! Iată de ce e important să avem mai multă toleranță.

De ce este importantă toleranța? Răspunsul la o astfel de întrebare este simplu: pentru a fi mai fericiți.

Dacă dorim să devenim mai toleranți, ar trebui să începem să schimbăm anumite acțiuni în comportamentele noastre:

- Renunță la critică - să nu (mai) criticăm slăbiciunile altora.
- Acceptă diferențele - toleranța înseamnă să accepți că oamenii gândesc și acționează diferit față de tine.
- Acceptă-te pe tine însuși - nu poți vorbi despre toleranță atâta timp cât nu-ți accepți propriile imperfecțiuni.
- Exerciții de toleranță - Cu toleranța nu ne naștem. Ea se capătă prin educație și putem spune că cel mai înalt rezultat al educației este toleranța.

▣ **Onestitatea** (cinstea, credibilitatea sau onorabilitatea) este o virtute care constă în a susține adevărul, în a fi decent, precaut, rezonabil și just (echitabil).

Din punct de vedere filosofic, este o calitate umană care constă în a acționa (persoana în cauză) în conformitate cu ceea ce gândește și simte.

Cuvântul onestitate provine din latinescul *honestitas* (onoarea, demnitatea, considerația); Este virtutea care caracterizează oamenii prin respectarea bunelor obiceiuri, a principiilor morale și a bunurilor altora.

▣ **Caracterul** poate fi considerat nucleul personalității, un sistem de trăsături și atitudini specifice fiecărui individ, cu semnificație morală, care îl definesc pe om ca membru al societății. Caracterul reprezintă calitatea morală a omului.

Geneza caracterului debutează în copilărie, imediat după naștere, în procesul învățării sociale prin diferite mecanisme.

Specialiștii denumesc caracterul ca fiind o combinație de trăsături de personalitate care îți determină comportamentul. Trăsăturile de caracter se dezvoltă în funcție de ereditate și mediul educațional. Se formează de-a lungul vieții. Preponderența anumitor trăsături determină stilul de viață al unei persoane.

A avea caracter = a fi om de omenie.

▣ Caracterul este o carte de vizită care te prezintă oriunde, oricând și oricui. El se exprimă prin tot ceea ce faci: felul în care te îmbraci, cum te porți în familie, în societate, la școală, la locul de muncă, prin felul în care conduci mașina, prin felul în care îți alegi prietenii, etc.

▣ *Dacă vrei să cunoști caracterul cuiva, uită-te la felul în care-i tratează pe cei de la care nu poate câștiga nimic.*

Abraham Lincoln, om de stat și avocat american, care a fost al 16-lea președinte al Statelor Unite, a spus odată: „Caracterul este precum un copac, iar reputația precum umbra lui. Umbra este ceea ce credem despre el, dar copacul este cel adevărat. Reputația este ceea ce oamenii gândesc despre tine, caracterul este ceea ce numai Dumnezeu știe despre tine.”

Același om a ajuns la concluzia că „Aproape toți oamenii rezistă nenorocirilor. Dacă vrei să testezi cu adevărat caracterul unui om, dă-i putere.”

Bunul simț e geniul umanității, spunea foarte frumos Goethe.

Teorii ale integrității

Conceptul de integritate constituie încă subiectul a numeroase discuții, nefiind bine definit, dar se știe că presupune acțiuni consecvente, un sistem de valori și principii, metode și măsuri, toate derivând din caracterul unei persoane.

Nu se poate vorbi de integritate fără etică, moralitate, responsabilitate, curaj, onestitate, asumare și voință. La polul opus stau inconsecvența, ipocrizia, falsitatea sau corupția.

Conform DEX, integritatea este însușirea de a fi integru; cinste, probitate, incoruptibilitate.

O altă definiție este dată caracterului integru – sentiment al demnității, dreptății și conștiințozității, care servește drept călăuză în conduita omului; onestitate; cinste; probitate.

Dacă omului îi lipsește integritatea, nu va avea niciodată capacitatea de a înțelege utilitatea ei în societate, ori o va înțelege insuficient. Atunci când greșește, omul integru își recunoaște greșeala și vinovăția, fiind complet responsabil pentru faptele sale, pe care și le asumă cu fermitate.

Cuvântul integritate își are originea în adjectivul latin *integer* (întreg, complet) și presupune totalitatea calităților unui individ, de a fi corect, drept și onest, de a acționa cinstit și conform realității și de a nu utiliza informații care conțin declarații false sau greșite (care ar putea induce în eroare).

Integritatea reprezintă o mare calitate a caracterului unei persoane, mesajul pe care îl transmite, a face ceea ce trebuie, fiind vechi, de peste 400 de ani.

De asemenea, au fost identificate cinci tipuri psihologice de lipsă de integritate:

▮ **cameleonul moral** este nerăbdător să facă pe plac celorlalți, dispus la controversă morală și dezacord și își modifică sau abandonează rapid principiile pe care le-a declarat anterior. El este lipsit de valori morale, dar dă dovadă de o supraveghere atentă. Dacă este pus în situația de a se abține de la anumite principii pentru a rezista la presiunea socială, îi va trăda pe toți ceilalți, mințindu-se chiar și pe sine.

▮ **oportunistul moral** se aseamănă cu cameleonul moral prin faptul că valorile lui sunt într-o permanentă schimbare. Dar, în timp ce cameleonul moral încearcă să evite conflictul, oportunistul moral urmărește, în primul rând, satisfacerea interesului său imediat. Motto-ul cameleonului moral ar putea - fi înainte de toate, înțelegerea cu ceilalți, iar al oportunistului moral - înainte de toate, reușește/câștigă.

▮ **ipocritul moral** pretinde că trăiește după anumite standarde, dar, de fapt, nu o face. El are un set de virtuți morale pe care le afișează public, dar, în fapt, codul său moral este constituit dintr-un alt set de valori. Lipsa de integritate constă tocmai în ascunderea realității și în dorința de a crea o imagine falsă.

▮ **caracterul lipsit de voință morală** are un set coerent de valori morale, dar, în general, îi lipsește curajul de a acționa conform acestor valori. Acest tip diferă de cameleonul moral prin faptul că are cunoștință ce presupune conduita etică, dar îi lipsește curajul să o adopte.

▮ **auto-amăgitorul moral** are în sinea sa o contradicție primară; crede despre el că acționează după un set de valori etice, dar nu face asta în realitate. Pentru a rezolva conflictul interior și pentru a-și păstra imaginea ideală despre sine, se auto-amăgește cu privire la faptele sale.

Integritatea presupune să existe o uniune între acțiunile și gândurile unei persoane, care să reflecte un set de virtuți etice, îmbrățișate de aceasta în mod liber și sincer. Sunt persoane care nu știu ce este integritatea și de ce este cea mai valoroasă caracteristică a ființei umane.

Se poate spune că un om integru:

- spune întotdeauna adevărul, este corect, în primul rând, cu el însuși;
- își respectă angajamentele, își ține promisiunile;
- afirmă ce e corect, chiar și atunci când asta îi poate aduce prejudicii sau priviri neprietenoase;
- respectă ce cred ceilalți, abilitățile, competențele și expertiza lor;
- urmărește consecvent să fie el însuși, să nu abdice de la valorile etice care îl definesc. Disciplina și

autocontrolul sunt esențiale;

- dacă nu poate face bine, măcar nu face rău;
- este un om vrednic de încredere.

Integritatea este standardizată în sfera publică, mai ales pentru demnitari și persoanele care ocupă funcții publice, respectiv funcții de conducere și de control.

Etică și integritate academică

Este discutabil dacă etica academică este, în sens strict, o disciplină, întrucât pare, mai curând, domeniul care se află la intersecția dintre etica cercetării, managementul eticii și integrității în universități și deontologia profesională a personalului din zona academică.

Dezvoltarea unor standarde de integritate în zona academică reprezintă o parte esențială a răspunsului la așteptările sociale. Libertatea este o valoare importantă a vieții academice.

Etica cercetării științifice - se referă la problemele etice care apar în toate fazele unei cercetări (alegerea temei și a metodelor, la desfășurarea ei propriu-zisă și apoi la publicarea și valorificarea rezultatelor).

Managementul eticii în universitate reprezintă ansamblul activităților și măsurilor care urmăresc organizarea instituțională a eticii pentru crearea unei universități integre. Printre elementele unui sistem de management al eticii se regăsesc codurile de etică, comisiile de etică și auditul intern.

Etica și integritatea academică presupune respectarea de către profesori, studenți și personalul administrativ/auxiliar al unei instituții de învățământ a unui set de valori și principii etice, așa cum le-am prezentat la începutul cursului.

Codul de etică reprezintă un instrument de menținere și promovare a integrității în universități.

Codul de etică universitară exprimă idealurile, principiile și normele morale ale integrității academice pe care consimt să le respecte și să le urmeze membrii comunității academice în activitatea lor profesională. El este codul unui contract moral între studenți, cadre didactice, personalul administrativ/auxiliar și comunitatea academică în întregime, contribuind la coeziunea membrilor ei și la formarea unui climat academic, bazat pe cooperare și competiție corectă.

Un cod de conduită trebuie să includă două componente majore:

- Norme sau valori etice.
- Standarde de integritate.

Comisia de etică universitară coordonează și monitorizează aplicarea principiilor prevăzute în Codurile de etică și deontologie profesională universitară, fiind o structură independentă, constituită prin decizia Senatului Universității și este parte a Cartei Universității. Comisia de Etică universitară activează în baza Regulamentului propriu și este alcătuită din persoane cu prestigiu profesional și autoritate morală: cadre didactice, de diferite niveluri, câte un reprezentant din fiecare facultate, reprezentanți ai studenților, reprezentanți ai personalului administrativ dintre care, de regulă, consilierul juridic al universității.

Universitatea morală – de la ideal la realitate

În continuare, încercăm să găsim răspuns la întrebarea *Este necesară etica și integritatea în mediul academic?*

„Rostul unei universități moderne – indiferent de profil – nu e doar acela de a ne forma ca specialiști și cercetători, ci și ca oameni civilizați, culti, oameni de caracter, care ne respectăm semenii și instituțiile, ca oameni morali. Un mediu imoral favorizează formarea unor oameni imorali, iar un mediu moral dă naștere unor oameni morali și, implicit, unei societăți morale.

Există tot mai multe universități în lume care au inclus în „misiunea” lor acest obiectiv: să devină o instituție integră, morală, populată de oameni integri.” (Emanuel Socaciu ș.a. - *etică și integritate academică*)

În cadrul a două cercetări empirice realizate la distanță de 10 ani au fost identificate principalele acțiuni imorale întâlnite în universitățile românești:

- favoritismul și evaluarea subiectivă din partea cadrelor didactice;
- nerespectarea proprietății intelectuale;
- comunicarea deficitară în instituție;
- mita și cadourile oferite profesorilor;
- relațiile „de prietenie” între studenți și profesori;
- hărțuirea sexuală pe linie ierarhică;
- utilizarea unui limbaj ofensator sau superior de către cadrele didactice;
- limbajul rece și nepolitic al personalului administrativ în relația cu studenții;
- presiuni din partea profesorilor pentru ca studenții să le cumpere cărțile.

Principiile și normele morale au fost prezente întotdeauna în mediul universitar, dar, în cea mai mare parte a timpului, sub forma unor reguli nescrise, a unor obiceiuri academice și bune practici profesionale, variabile de la o universitate la alta. Unii confundă morala universității cu morala creștină, ce domină în afara universității, în societate și în viața privată. Morala academică și cea a cercetării nu sunt părți ale „moralei comune”, ci sunt forme ale eticii instituționale.

Rolul cursului de etică și integritate academică în formarea studenților doctoranzi este de a le furniza informații referitoare la legi, metodologii și regulamente aplicabile la acest nivel de pregătire universitară, cât și consecințele încălcării normelor etice.

Odată ce înțeleg care sunt consecințele nerespectării principiilor etice – de la oprobiul mediului academic până la invalidarea tezei de doctorat – studenții doctoranzi încep să-și pună tot mai multe întrebări cu privire la modalitățile de respectare a standardelor de integritate.

Putem evalua concret prezența a **șapte virtuți organizaționale necesare unei universități morale** în următoarele moduri:

1. Claritate – evaluăm măsura în care exigențele morale ale universității față de conduita membrilor acesteia sunt exprimate clar, fără ambiguități, sub formă de reguli sau direcții de comportament în cadrul politicilor și procedurilor formale de etică (ex. Codul de etică, politica de onestitate academică), precum și în discuții informale (ex. în cadrul unor training-uri de etică, în interacțiunea studenți-profesori).

2. Consistență – evaluăm gradul în care exigențele morale ale universității față de conduita membrilor acesteia sunt coerente, fără contradicții, de exemplu, urmărind dacă modelul oferit de cadrele didactice cursanților sau de superiorii ierarhici personalului administrativ este unul în acord cu normele morale exprimate de politicile și procedurile etice ale universității.

3. Realizabilitate – evaluăm maniera în care universitatea stabilește exigențe morale de comportament care pot fi atinse în mod realist de membri acesteia, de exemplu dacă aceștia au la dispoziție resursele necesare de timp, cunoștințe, echipament, buget sau autoritatea de a îndeplini responsabilitățile ce le-au fost trasate, astfel încât să nu fie presați să încalce regulile morale din cauză că nu pot gestiona aceste responsabilități din lipsă de resurse (de pildă atunci când sunt stabilite cerințe exagerate de rezultate în cercetare, care pot conduce la o eventuală fabricare a datelor unui studiu).

4. Sustinere – evaluăm modul în care universitatea îi încurajează sau, dimpotrivă, îi demotivează pe membri să adopte un comportament etic, mai exact dacă, prin respectarea normelor morale, membrii au de câștigat sau de suferit în activitatea lor cotidiană (de exemplu, dacă un cursant care raportează acțiuni imorale ale unui profesor va fi ulterior apreciat de colegi și celelalte cadre didactice sau, dimpotrivă, marginalizat).

5. Vizibilitate – evaluăm gradul în care universitatea asigură monitorizarea comportamentelor imorale, astfel încât acestea să poată fi depistate și aduse la cunoștința celor în măsură să ia atitudine, iar cei care ar putea fi tentați să încalce regulile morale să știe că vor fi descoperiți și sancționați (de exemplu printr-o atentă monitorizare a tezelor de doctorat împotriva plagiatului).

6. Criticabilitate – evaluăm modul în care universitatea asigură mijloacele formale și informale prin care membrii săi pot să discute deschis problemele și dilemele etice cu care se confruntă (de exemplu, prin existența unui consilier de etică și organizarea unor training-uri de etică).

7. Sanționabilitate – evaluăm maniera în care universitatea pedepsește încălcarea regulilor morale și răsplătește comportamentele morale ale membrilor săi, de exemplu prin introducerea în procedurile de evaluare a unor indicatori privind conduita morală, sau prin sancționarea imediată și fermă a copiatului ori falsificării de date, astfel încât membrii să fie stimulați să repete comportamentele morale și descurajați să încalce regulile.

Reguli morale specifice universităților

Dintotdeauna, profesorul a avut un rol foarte important în societate fiindcă, prin personalitatea lui, prin comportament și atitudine produce o influență pe care nicio altă personalitate nu o poate avea. Astfel, prin afecțiunea, competența, caracterul și angajamentul său moral, profesorul devine un model pentru studenții săi și chiar pentru părinți și ceilalți membri ai comunității locale.

Deontologia didactică presupune respectarea anumitor norme de conduită, principii, angajamente, obligații de ordin moral pentru a menține standardele de integritate, profesionalism și conducere a instituției de învățământ.

Universitățile din România (și din lume) au adoptat Coduri de etică prin care se angajează să respecte o serie de valori și principii etice generale, din care decurg reguli morale specifice, cu rolul de a ghida deciziile etice și de a oferi un model de comportament moral.

Codul de etică – standarde generale de integritate academică

Cele mai importante valori, principii și norme ale integrității academice ar trebui să se regăsească în Codul de etică universitară:

- integritatea morală
- integritatea academică
- etica, morala și moralitatea
- libertatea individuală și academică
- empatia și toleranța
- demnitatea individuală și de grup
- respectarea adevărului
- prevenirea conflictelor de interese
- respectarea dreptului de proprietate intelectuală
- sancționarea plagiatului
- stimularea creativității
- egalitatea de șanse
- colegialitatea
- loialitatea și fidelitatea
- respectul și toleranța
- profesionalismul și meritocrația
- onestitatea și corectitudinea
- dreptatea și echitatea
- transparența

Activitatea didactică – standarde de integritate academică

Normele de etică privind relațiile dintre cadrele didactice

- promovarea permanentă a respectului reciproc;
- aprecierea corectă și loială a rezultatelor de succes obținute prin eforturi proprii de către colegi, antrenând astfel spiritul de competiție loială pe linie profesională;
- disponibilitatea de a oferi sprijin profesional;
- promovarea obiectivității științifice cu respectarea standardelor științifice și de calitate;
- interzicerea manipulării, în doctrinării și educării dogmatice în spațiul universitar;
- interzicerea denaturării conținutului științific al cursurilor;
- interzicerea fabricării de rezultate false în activitatea de cercetare;
- manifestarea intransigenței în demascarea oricărei tentative de corupție;
- demascarea și descurajarea oricărei forme de plagiat;
- militarea împotriva oricărei forme de discriminare;
- respectarea principiilor și valorilor specificate în Codul de etică și deontologie profesională universitară.

Normele de etică privind relațiile dintre studenții universității

- respectul reciproc;
- promovarea spiritului de colegialitate;
- rezolvarea pe cale amiabilă a conflictelor și disputelor care pot să apară între studenți;
- evitarea oricărei forme de fraudă intelectuală;
- promovarea spiritului de competiție loială în toate activitățile studentești.

Normele de etică privind relațiile dintre cadrele didactice și studenți

- utilizarea unor metode de predare-învățare centrate pe nevoile studentului;
- respectul reciproc pe care trebuie să se bazeze relația profesor-student, încrederea și confidențialitatea. Astfel, cadrul didactic trebuie să fie un model pentru studenți;
- integritatea cadrului didactic, care trebuie să demonstreze corectitudine în tot ceea ce ține de activitatea sa didactică: să nu întârzie la ore, să evalueze corect studenții, notarea să se bazeze pe cunoștințele acestora și nu pe unele foloase materiale, să evite conflictele de interese în desfășurarea activității didactice, să nu se abată de la valorile promovate de instituție, descurajând practicile imorale, să mențină cu elevii relații strict profesionale;
- profesionalismul personalului didactic care trebuie să-și desfășoare activitatea doar în domeniul pregătirii profesionale, având următoarele obligații: să-și îndeplinească toate atribuțiile în mod responsabil, competent, eficient, corect și cu conștiințiozitate; să dovedească inițiativă și dorința de a-și dezvolta propriile

competențe profesionale; să nu manifeste dezinteres și superficialitate față de activitățile desfășurate; să aibă față de studenți o atitudine amabilă, răbdătoare și lipsită de rigiditate; să manifeste intuiție, prezență de spirit și inventivitate/ creativitate în rezolvarea unor probleme;

- transparență în activitatea pe care cadrele didactice o desfășoară, acestea având obligația să transmită, corect și la timp, informațiile care interesează studenții; să comunice deciziile luate privind activitatea didactică, stabilirea unor reguli, a unor regulamente sau privind sancționarea unor studenți;

- responsabilitatea cadrelor didactice, prin asumarea următoarelor obligații: să ofere prioritate instruirii și educației studenților; să se implice activ în problemele profesionale; să dovedească colegialitate și atitudine civică; să se preocupe pentru îmbunătățirea strategiilor de predare-învățare-evaluare și pentru propria dezvoltare profesională continuă; să respecte, în activitatea desfășurată, standardele etice și profesionale; să combată orice act de denigrare, calomniere, dezinformare, care ar putea afecta imaginea universității;

- confidențialitatea în activitatea pe care o desfășoară, cadrelor didactice fiindu-le interzisă dezvăluirea documentelor, datelor și informațiilor la care au acces în exercitarea atribuțiilor ce le revin, fără aprobare din partea conducerii unității de învățământ și numai dacă există un drept legal în acest sens;

- obiectivitatea în activitatea didactică - cadrele didactice trebuie să se bazeze exclusiv pe reglementările legale în domeniu, pe regulamentele, indicatorii și standardele naționale de evaluare, pe metodologiile de predare, învățare și evaluare, fără subiectivism și niciun fel de alte influențe externe;

- legalitatea - în vederea bunului mers al activității didactice și în realizarea unui învățământ de calitate, toate cadrele didactice trebuie să cunoască și să aplice reglementările legale în vigoare din domeniul educației.

Normele de etică privind relațiile dintre cadrele didactice, personalul nedidactic/auxiliar și studenți

- asigurarea respectului reciproc specific activităților didactice, administrative și sociale;
- asigurarea nediscriminării și egalității de șanse;
- interzicerea hărțuirii de orice natură;
- asigurarea transparenței și înțelegerii între structurile universității la apariția și rezolvarea unei probleme deosebite;

- asigurarea confidențialității aspectelor care țin de viața privată a membrilor comunității academice.

Demersul didactic din perspectiva integrității presupune:

- asumarea responsabilității asupra propriului comportament;
- existența onestității în orice situație și împrejurare;
- combaterea și descurajarea derapajelor de orice natură de la conduita academică;
- netolerarea actelor de rea credință din partea altor membri ai comunității academice;
- promovarea valorilor etice și morale;
- dezvoltarea intoleranței la corupție și la abuzurile care contravin spiritului etic;

- cunoașterea răspunsului la întrebarea *De ce avem nevoie de etică și integritate în mediul academic?*
- evitarea comportamentelor imorale în universitate.

O diagnoză morală a unei renumite universități românești, pe baza unui sondaj de opinie realizat informal, arată că principalele comportamente imorale sunt, în ordinea descrescătoare a frecvenței, următoarele:

- relația viciată profesor-student: atitudine, mod de adresare, hărțuire, tratarea arogantă a studenților;
- plagiatul;
- conflictul de interese, nepotismul, concurența neloială;
- probleme de evaluare etică a proiectelor de cercetare;
- traficul de influență;
- corectitudinea notării – corupție;
- încălcarea dreptului la confidențialitate (în notare, în calificativele finale)
- statutul micilor cadouri instituționale;
- probleme de etichetă la ore și în serviciile administrative.

De ce ne dorim o universitate morală?

Cercetări empirice și teoretice de etică instituțională evidențiază că mediul sau contextul organizațional influențează în mod direct comportamentul moral sau imoral al membrilor unei universități. Universitățile trebuie să dezvolte un mediu etic și practici etice la nivel instituțional pentru a pretinde comportamente etice la nivel individual. Este nevoie să fim atenți la etica universității ca întreg, deopotrivă cu etica membrilor acesteia.

Așadar, o universitate morală este cea care creează un context moral pentru membrii săi, prin dezvoltarea unor virtuți morale organizaționale.

Măsura în care universitățile dezvoltă astfel de virtuți ne indică măsura în care le putem considera ca fiind morale, dat fiind că aceste virtuți reprezintă condiții pentru un comportament individual etic și reflectă capacitatea universității respective de a stimula un astfel de comportament.

Un fenomen curios caracterizează relația dintre practica morală și punerea ei sub formă de reguli: regulile (legile) au luat-o înaintea practicii, în sensul că exprimă o viziune mai avansată decât realitatea din universități.

Universitățile sunt spații menite să faciliteze transmiterea și progresul cunoașterii prin activități didactice și de cercetare, iar pentru ca acest lucru să se desfășoare în condiții optime este nevoie ca toți membrii comunității academice (studenți, masteranzi, doctoranzi, cercetători, profesori, personal administrativ, conducere etc.) să respecte o serie de norme morale și de etichetă în spațiul academic.

LIPSA INTEGRITĂȚII GENEREAZĂ CORUPȚIA

Fenomenul corupției – concept, prevenire, combatere

Corupția este reprezentată, în general, de orice act de folosire a puterii publice în interes personal. Corupția a fost definită de Transparency International ca fiind abuzul puterii publice pentru obținerea de beneficii private.

Astfel formulată, definiția a fost preluată la nivel global de Convenția ONU asupra Corupției. (Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției a fost adoptată la New York, la data de 31 octombrie 2003, și a fost ratificată de România prin Legea nr. 365 din 15 septembrie 2004).

Ca act antisocial, corupția este frecvent întâlnită în societate și este deosebit de dăunătoare deoarece favorizează interesele unor particulari, afectând interesele colective prin comiterea unor fapte, cum ar fi: însușirea, deturnarea și folosirea resurselor publice în interes personal, ocuparea unor funcții publice prin relații preferențiale, încheierea unor tranzacții prin eludarea normelor morale și legale ș.a.

Corupția vizează un ansamblu de activități imorale, ilicite, ilegale, realizate atât de indivizi cu funcții de conducere sau care exercită un rol public, cât și de diverse grupuri și organizații, publice sau private, în scopul obținerii unor avantaje materiale sau morale sau a unui statut social superior, prin utilizarea unor forme de constrângere, șantaj, înșelăciune, mituire, cumpărare, intimidare.

Strategia Națională Anticorupție (SNA) include măsuri care vizează prevenirea corupției, promovarea integrității organizaționale, educația anticorupție și, nu în ultimul rând, recuperarea creanțelor generate de săvârșirea de infracțiuni. SNA 2021-2025 privind prevenirea și combaterea corupției în sectoarele vulnerabile subsumează o serie de principii, a căror respectare este esențială într-o societate civilizată, astfel:

- principiul statului de drept în baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia. Principiul are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat;
- principiul răspunderii potrivit căruia autoritățile statului răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, inclusiv pentru modul de implementare a strategiilor;
- principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate, ca parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare organizație;
- principiul proporționalității în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție: instituțiile publice trebuie să elaboreze, să implementeze și să mențină proceduri complexe, adaptate și proporționale în raport de riscurile și vulnerabilitățile instituționale, precum și dimensionate în funcție de resursele și complexitatea organizației;
- principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament: Politicile de integritate nu vor fi eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt în sensul sprijinirii acestor politici. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să

conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că aceasta din urmă este contrară valorilor fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională;

- principiul prevenirii incidentelor de integritate potrivit căruia identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative. Atât instituțiile publice, cât și cele private, trebuie să dea dovadă de diligență în evaluarea partenerilor, agenților și contractorilor. Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de integritate asociate cu intrarea într-un parteneriat sau de contractare a unor acorduri cu alte entități și este dator să efectueze evaluări periodice ale riscurilor. La stabilirea de relații contractuale trebuie să verifice dacă respectivele organizații au politici și proceduri care sunt în concordanță cu aceste principii și orientări;

- principiul eficacității în combaterea corupției, care se bazează pe evaluarea continuă a activității instituțiilor cu atribuții în domeniu, atât din punctul de vedere al îndeplinirii cât mai complete a obiectivelor asumate pentru a produce efectele pozitive pe care societatea le așteaptă, cât și al managementului organizațional;

- principiul coerenței de acțiune inter-instituționale, în baza căruia instituțiile implicate în prevenirea și combaterea corupției trebuie să coopereze îndeaproape, asigurând o concepție unitară asupra obiectivelor ce trebuie îndeplinite și a măsurilor ce urmează a fi luate;

- principiul parteneriatului public - privat, care recunoaște importanța cooptării societății civile și a mediului de afaceri în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire a corupției;

- principiul accesului neîngrădit la informațiile de interes public și al transparenței decizionale;

- principiul cooperării internaționale active, care are în vedere cooperarea activă în formatele operaționalizate la nivelul Uniunii Europene și a celorlalte organizații europene și internaționale la care România este parte.

Principalele instituții și autorități publice cu atribuții în prevenirea și/sau combaterea corupției sunt:

a) Agentia Națională de Integritate (A.N.I.) - funcționează în baza Legii nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate.

ANI este o instituție specializată în verificarea averilor și a respectării regimului juridic al incompatibilităților și conflictelor de interese de către persoanele ce ocupă funcții și demnități publice.

b) Directia Națională Anticorupție (D.N.A.) - a fost înființată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, prin reorganizarea Parchetului Național Anticorupție, ca structură specializată în combaterea infracțiunilor de corupție, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

c) Curtea de Conturi – este o instituție autonomă care exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public.

d) Agencia Națională pentru Achiziții Publice (ANAP) - s-a înființat prin O.U.G. nr. 13/2015, ca instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Secretariatului General al Guvernului.

ANAP a preluat atribuțiile, activitatea, posturile și personalul de la Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (A.N.R.M.A.P.)

ANAP are ca rol fundamental formularea la nivel de concepție, promovarea și implementarea politicii în domeniul achizițiilor publice, stabilirea și implementarea sistemului de verificare și control al aplicării unitare a dispozițiilor legale și procedurale în domeniul achizițiilor publice, precum și monitorizarea funcționării eficiente a sistemului de achiziții publice.

e) Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (C.N.S.C.) - a fost înființat prin Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii.

f) Departamentul pentru Lupta Antifraudă – DLAF - (Legea nr. 61/2011 privind organizarea și funcționarea DLAF) se organizează ca structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în coordonarea primului-ministru, finanțată de la bugetul de stat prin bugetul Secretariatului General al Guvernului.

DLAF asigură, sprijină și coordonează, după caz, îndeplinirea obligațiilor ce revin României privind protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene, în conformitate cu prevederile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene.

Departamentul este instituția de contact cu Oficiul European de Luptă Antifraudă - OLAF din cadrul Comisiei Europene.

Cadrul juridic de asigurare a integrității în România

Asigurarea integrității în România, din punct de vedere reglementar, se face pe două paliere: administrativ și penal.

➤ **palierele administrativ** - există reglementări care să asigure un anumit grad de disciplinare a comportamentului personalului care activează în sectorul public și nu numai, astfel:

- Codul administrativ adoptat prin Ordonanța de urgență nr. 57/2019 - reglementează cadrul general pentru organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor administrației publice, statutul personalului din cadrul acestora, răspunderea administrativă, serviciile publice, precum și unele reguli specifice privind proprietatea publică și privată a statului și a unităților administrativ-teritoriale.

- Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, prin care a fost abrogată Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii, denumită și Legea avertizorului de integritate.

România este prima țară europeană care a adoptat, în anul 2004, o lege pentru protecția avertizorilor în interes public, numiți și avertizori de integritate. Legea făcea parte din măsurile împotriva corupției în administrația publică. După mulți ani de la adoptarea legii, concluziile generale ale monitorizării implementării Strategiei Naționale Anticorupție (SNA) indică faptul că premiera legislativă europeană a rămas, din păcate, doar o exclamație statistică.

Autoritățile, instituțiile publice, alte persoane juridice de drept public, indiferent de numărul de angajați, precum și persoanele juridice de drept privat care au cel puțin 50 de angajați au obligația de a identifica sau institui canale interne de raportare.

În lipsa canalelor interne de raportare în cazul persoanelor juridice de drept privat cu mai puțin de 50 de lucrători, avertizorul în interes public care efectuează o raportare privind încălcări ale legii utilizează canalul extern. Canalele externe de raportare sunt reprezentate de autoritățile și instituțiile competente.

Apărați în teorie de lege, avertizorii de integritate reprezintă în realitate o categorie vulnerabilă în fața abuzurilor autorităților, deoarece nu există un sistem național eficient de protecție a lor.

Este „avertizor” orice persoană încadrată într-o autoritate publică, instituție publică sau în alte unități (companii naționale, regii autonome, societăți naționale cu capital de stat) și care face, cu bună-credință, o sesizare cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței.

- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public - accesul liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.

Orice persoană are dreptul să solicite și să obțină de la autoritățile și instituțiile publice, în condițiile legii, informațiile de interes public.

- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică - stabilește regulile procedurale minimale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, alese sau numite, precum și al altor instituții publice care utilizează resurse financiare publice, în raporturile stabilite între ele cu cetățenii și asociațiile legal constituite ale acestora.

Legea are drept scop:

a) să sporească gradul de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziei administrative;

b) să implice participarea activă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative și în procesul de elaborare a actelor normative;

c) să sporească gradul de transparență la nivelul întregii administrații publice.

- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

- Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție - instituie măsuri de prevenire, descoperire și sancționare a faptelor de corupție și se aplică persoanelor care exercită o funcție publică, indiferent de modul în care au fost investite, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor publice.

Acestea sunt obligate să îndeplinească îndatoririle ce le revin din exercitarea funcțiilor, atribuțiilor sau însărcinărilor încredințate, cu respectarea strictă a legilor și a normelor de conduită profesională, și să asigure ocrotirea și realizarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, fără să se folosească de funcțiile, atribuțiile ori însărcinările primite, pentru dobândirea pentru ele sau pentru alte persoane de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite.

- Legea nr. 199/2023 a învățământului superior prevede sancțiuni referitoare la încălcarea eticii universitare și a bunei conduite în cercetare

✓ Sancțiunile care se pot aplica personalului didactic și de cercetare și personalului auxiliar de către comisia de etică universitară pentru încălcarea eticii universitare sau pentru abateri de la buna conduită în cercetarea științifică sunt următoarele:

a) avertismentul scris;

b) retragerea și/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de etică și deontologie universitară;

c) destituirea din funcția de conducere;

d) interzicerea, pentru o perioadă determinată, a accesului la finanțare din fonduri publice competitive;

e) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp între un an și 5 ani, a dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcții superioare ori a unei funcții de conducere sau ca membru în comisii de concurs;

f) destituirea din funcția didactică sau de cercetare.

✓ Sancțiunile care se pot aplica de către comisia de etică universitară studenților și studenților doctoranzi pentru încălcarea eticii universitare sunt următoarele:

a) avertismentul scris;

b) anularea rezultatelor evaluărilor;

c) exmatricularea;

d) alte sancțiuni prevăzute de Codul de etică și deontologie universitară al instituției de învățământ superior.

În concordanță cu prevederile Codului-cadru de etică și deontologie universitară aprobat prin hotărâre a Guvernului, instituțiile de învățământ superior adoptă propriul Cod de etică și deontologie universitară, care face parte din Carta universitară și cuprinde, obligatoriu:

a) măsurile educaționale, administrative și tehnice care se iau pentru garantarea originalității lucrărilor de licență, de masterat, de doctorat, a articolelor științifice, a proiectelor, producțiilor și operelor de creație artistică, a proiectelor de cercetare, a invențiilor și brevetelor, articolelor, cărților și a oricăror lucrări publicate de către editurile care funcționează în structura/subordinea instituțiilor de învățământ superior sau a altor asemenea lucrări, precum și sancțiunile aferente;

b) stabilirea situațiilor de conflicte de interese și incompatibilități;

c) definirea a ceea ce constituie o conduită inacceptabilă a membrilor comunității universitare;

d) măsurile necesare pentru consolidarea sau, după caz, dezvoltarea unei culturi organizaționale de natură morală, prin implicarea tuturor categoriilor de membri ai comunității universitare;

e) cadrul intern necesar pentru prevenirea abaterilor de la normele naționale sau interne în ceea ce privește etica și deontologia universitară;

f) îndrumări pentru solicitarea de consiliere și/sau sesizare a unui comportament neetic, principii privind gestionarea riscurilor etice, respectiv metode de instruire și ajutorare a membrilor comunității universitare;

g) stabilirea unor mecanisme de raportare și de protecție a victimelor.

➤ **palierul penal** – în Codul penal există reglementări care încriminează faptele de corupție, precum:

Infrațiuni de corupție

Art. 289. Luarea de mită.

(1) Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.

Art. 290. Darea de mită.

(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1) nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.

(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

Art. 291. Traficul de influență.

(1) Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

Art. 292. Cumpărarea de influență.

(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

Infracțiuni de serviciu

Art. 297. Abuzul în serviciu.

(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, îngrădește exercitarea unui drept al unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe temei de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA.

Art. 298. Neglijența în serviciu.

Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

Art. 301. Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane.

(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică pe o perioadă de 3 ani.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazurile în care actul sau decizia se referă la următoarele situații:

- a) emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative;
- b) exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.

Art. 301 a fost modificat prin Legea nr. 193/2017, denumirea anterioră a infracțiunii fiind Conflictul de interese.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI STANDARDELE ACESTEIA **ÎN LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ**

Cadrul legal și normativ privind etica și integritatea în mediul educațional

Diferite aspecte de etică și integritate academică au fost reglementate în România printr-o serie de acte normative. Redăm mai jos o selecție a acestora, alături de principalele prevederi ale fiecăruia, relevante pentru tematica privind etica și integritatea academică, precum reglementări privind plagiatul și falsificarea de date, codul de etică universitară, înființarea de comisii și consilii de etică universitară, asigurarea calității învățământului universitar sau introducerea cursurilor de etică și integritate academică în curricula universitară.

➤ Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată

Dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat în condițiile prezentei legi. Acest drept este legat de persoana autorului și comportă atribute de ordin moral și patrimonial. Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă nefinalizată.

Conținutul dreptului de autor

Autorul unei opere are următoarele drepturi morale:

- a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică;
- b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei;
- c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică;
- d) dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa;
- e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării.

Drepturile morale nu pot face obiectul vreunei renunțări sau înstrăinări.

➤ **Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică**

– prevede cadrul de organizare a activităților de cercetare-dezvoltare, cuprinzând cercetarea științifică (ce include cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă), dezvoltarea experimentală și inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală.

➤ **Ordinul nr. 4492/2005 privind promovarea eticii profesionale în universități**

- introduce obligația instituțiilor de învățământ superior acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu de a adopta propriul Cod de etică universitară, care să cuprindă formularea explicită a idealurilor, principiilor și normelor morale pe care consimt să le respecte și să le urmeze membrii comunității academice în activitatea lor profesională.

Codul de etică universitară este un document obligatoriu, care întregeste Carta universității și stabilește standardele de etică profesională pe care o comunitate universitară își propune să le urmeze, precum și penalizările care se pot aplica în cazul încălcării acestora.

Același ordin introduce obligația instituțiilor de învățământ superior de a înființa o Comisie de etică universitară, subordonată senatului universitar, cu atribuții de elaborare a Codului de etică universitară, analiză și soluționare a reclamațiilor și sesizărilor referitoare la abaterile de la etica universitară.

În plus, ordinul prevede constituirea Consiliului de etică universitară la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, format din 9 - 11 membri cu prestigiu profesional și autoritate morală, cuprinzând reprezentanți, în părți relativ egale, ai cadrelor didactice și studenților, cu următoarele atribuții principale:

- oferirea de consultanță și monitorizare a modului de aplicare a codurilor de etică universitară din instituțiile de învățământ superior acreditate și autorizate să funcționeze provizoriu.
- diseminarea bunelor practici de elaborare și aplicare a codurilor de etică universitară.
- sesizarea din oficiu în legătură cu cazurile de încălcare a eticii universitare în situația în care instituțiile de învățământ superior nu se sesizează din proprie inițiativă.
- instanță de recurs pentru cazurile nesoluționate adecvat la nivel de universitate.

- prezentarea unui raport anual privind etica universitară, adresat Ministerului Educației și Cercetării și Conferinței Naționale a Rectorilor, cu caracter public.

➤ **Ordinul de ministru nr. 3.131/2018 privind includerea în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, a cursurilor de etică și integritate academică**

– a fost adoptat luând în considerare prevederile Hotărârii Guvernului nr. 583/2016 pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016 - 2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public.

Art. 1 „Începând cu anul universitar 2018 - 2019 se includ în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, cursuri de etică și integritate academică.

Art. 2 alin. (1) Cursurile de etică și integritate academică vor avea durata de minimum 14 ore pentru fiecare program de studii universitare de licență și master.

alin. (2) În cazul studenților-doctoranzi, cursurile cu durata prevăzută la alin. (1) se vor regăsi în fiecare program de pregătire individuală.

alin. (3) Pentru ciclul de studii universitare de licență, cursurile prevăzute la alin. (1) vor avea caracter opțional.

alin. (4) Pentru ciclurile de studii universitare de master și doctorat, cursurile prevăzute la alin. (1) vor avea caracter obligatoriu.

Art. 3 alin. (1) Instituțiile de învățământ superior acreditate sau autorizate provizoriu asigură introducerea în planurile de învățământ a acestor cursuri, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

alin. (2) Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) va avea în vedere includerea în "Standardele specifice de evaluare pe domenii de studii", respectiv în propunerea cu privire la Metodologia de evaluare a studiilor doctorale, a unor prevederi referitoare la cursurile de etică și integritate academică."

➤ **Ordinul nr. 3651/2021 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare**

Prin acest ordin a fost aprobat Sistemul de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în procesele de acreditare și evaluare periodică a domeniilor de studii universitare de doctorat și Sistemul de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în procesele de acreditare și evaluare periodică a instituțiilor organizatoare de studii universitare de doctorat (IOSUD).

➤ **Legea nr. 199/2023 a învățământului superior**

- asigură cadrul legal pentru exercitarea, în instituțiile de învățământ superior, sub autoritatea statului român, a procesului de educație, cercetare și formare continuă și reglementează structura, organizarea și funcționarea învățământului superior din România, statutul personalului din învățământul superior, precum și cadrul legal de asigurare a calității.

Instituțiile de învățământ superior sunt responsabile pentru respectarea normelor de etică și deontologie universitară. La nivelul fiecăreia se înființează comisii de etică universitară, cu un mandat de 4 ani. Comisia de etică universitară acționează independent față de orice altă structură sau persoană din cadrul instituției de învățământ superior.

Atribuțiile comisiilor de etică universitară sunt:

- a) urmăresc, în cadrul instituțiilor, respectarea codurilor de etică și deontologie universitară;
- b) asigură ducerea la îndeplinire a ordinelor ministrului educației pentru respectarea cadrului legal în domeniul eticii și deontologiei universitare;
- c) analizează și soluționează abaterile de la normele de etică și deontologie universitară, pe baza sesizărilor sau prin autosesizare;
- d) contribuie la elaborarea Codului de etică și deontologie universitară, prin propuneri adresate senatului universitar pentru adoptare și includere în carta universitară;
- e) realizează un raport anual referitor la situația respectării normelor de etică și deontologie universitară, care se prezintă rectorului și senatului universitar și constituie un document public;
- f) realizează activități de prevenire cu privire la încălcarea normelor de etică și deontologie universitară;
- g) monitorizează desfășurarea cursurilor de etică și integritate academică;
- h) propun spre adoptare senatului universitar regulamentul de organizare și funcționare a comisiilor de etică;
- i) colaborează cu comisiile consultative de la nivel național;
- j) alte atribuții prevăzute de prezenta lege sau stabilite conform cartei universitare.

➤ **Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare**

- reglementează statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare, stabilește drepturile și obligațiile specifice, modalitățile de angajare și promovare și buna conduită în cercetarea științifică, sfera de aplicare incluzând și creația artistică și activitatea sportivă;

- constituie cadrul prin care se organizează regimul general privind formarea continuă, dezvoltarea și motivarea resursei umane în vederea asigurării competenței, bunei conduite și deontologiei profesionale în activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare, a libertății cercetării științifice și pentru participarea personalului din domeniu la promovarea și evaluarea activităților ce îi revin.

➤ **Ordinul nr. 21.343/2024 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării (CNECSDTI)**

- este un organism consultativ la nivel național al Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, fără personalitate juridică, cu rol de coordonare și monitorizare a aplicării normelor de conduită morală și profesională în activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare.

În cadrul CNECSDTI se vor constitui grupuri de lucru stabilite pe domenii de activitate. Întreaga sa activitate se bazează pe corectitudine, principialitate și responsabilitate.

CNECSDTI are următoarele atribuții:

- urmărește aplicarea și respectarea de către unitățile și instituțiile de cercetare-dezvoltare, precum și de către personalul de cercetare-dezvoltare a dispozițiilor legale referitoare la normele de conduită morală și profesională;
- elaborează rapoarte cu analize, opinii și recomandări în legătură cu problemele de natură etică ridicate de evoluția științei și a cunoașterii și cu etica și deontologia profesională în activitatea de cercetare-dezvoltare;
- analizează cazurile referitoare la încălcarea normelor de bună conduită, în urma sesizărilor/contestațiilor sau prin autosesizare;
- emite hotărâri prin care se constată abaterile de la normele de bună conduită; în cazurile în care au fost constatate aceste abateri, hotărârile numesc persoana, persoanele fizice sau persoanele juridice vinovate de respectivele abateri și stabilesc sancțiunile ce urmează a fi aplicate, conform legii;
- propune modificări ale Codului de etică și deontologie profesională al personalului din cercetare-dezvoltare;
- elaborează Codul de etică.

➤ **Ordinul nr. 5.760/2024 prin care a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU)**, un organism consultativ, fără personalitate juridică, al Ministerului Educației, având misiunea de a exercita atribuții în interesul întregului sistem de învățământ superior.

Principiile care stau la baza activității CNATDCU sunt următoarele:

- a) asigurarea transparenței;
- b) asigurarea imparțialității;
- c) asigurarea reprezentativității profesionale și instituționale;
- d) „toleranță zero” față de fenomenul plagiatului.

CNATDCU are, în principal, următoarele atribuții:

a) propune standardele minimale naționale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice de conferențiar și profesor din învățământul superior, a atestatului de abilitare, precum și a diplomei de doctor. Aceste standarde se aprobă prin ordin al ministrului educației, la propunerea CNATDCU;

b) analizează procedura administrativă desfășurată la nivelul instituției de învățământ superior privind acordarea atestatului de abilitare;

c) analizează procedura administrativă desfășurată la nivelul instituției de învățământ superior privind acordarea diplomei de doctor;

d) emite un aviz conform cu privire la respectarea procedurii administrative desfășurate la nivelul IOSUD și respectarea criteriilor minimale pentru acordarea diplomei de doctor;

e) verifică, pe baza unei sesizări sau a unui plan de verificare, respectarea standardelor minimale și a procedurii administrative în cazul concursurilor pentru ocuparea posturilor de conferențiar și profesor din învățământul superior, precum și a acordării atestatului de abilitare, finalizate cu cel mult 3 ani înainte de sesizare sau de decizia de efectuare a verificării;

f) prezintă anual Ministerului Educației un raport privind activitățile desfășurate și propunerile de măsuri de îmbunătățire;

g) elaborează Ghidul național privind redactarea tezelor de doctorat;

h) se pronunță asupra contestațiilor formulate împotriva hotărârilor comisiilor de etică universitară din cadrul instituțiilor de învățământ superior, pentru soluționarea sesizărilor privind abaterile de la normele de etică și deontologie universitară în obținerea documentelor și titlurilor universitare;

i) propune ministrului educației, pe baza unui raport întocmit ca urmare a constatării abaterilor de la normele de etică și deontologie universitară, aplicarea uneia sau a mai multora dintre măsurile prevăzute la art. 174 din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare.

➤ **Codul de Etică și Deontologie Profesională Universitară specific fiecărei instituții de învățământ.**

ACTIVITATEA DE CERCETARE – STANDARDE DE INTEGRITATE SPECIFICE

Articolul științific

Un articol științific este constituit din mai multe câmpuri sau secvențe:

- Titlul lucrării.
- Numele autorului (autorilor) și afilierea.
- Rezumat sau abstract. Acesta trebuie să aibă un caracter informativ și să fie ușor de urmărit. Se vor

prezenta într-o formă condensată trăsăturile generale ale domeniului cercetării, datele semnificative, nivelul demonstrațiilor sau al experimentelor, relevanța, caracterul de noutate și originalitate. Este recomandat ca rezumatul să conțină între 100 și 300 de cuvinte și să fie scris la finalizarea lucrării, pentru a reda cu acuratețe și exactitate conținuturile cercetate.

- Cuvinte-cheie.
- Introducere.
- Corpul lucrării. Această parte constituie zona cea mai dezvoltată și mai importantă a lucrării științifice

care, în parte, trebuie să-i asigure originalitatea. Prezentarea conținutului din acest câmp va fi bine structurată, autorul (autorii) având posibilitatea să împartă această secțiune în mai multe subdiviziuni de mărimi diferite (de la un paragraf până la consistența unui capitol), notate cu cifre arabe sau romane și a căror succesiune în idei să fie bine înlănțuită.

- Concluzii.
- Bibliografie.
- Anexe.

Elaborarea lucrărilor științifice

La elaborarea unei lucrări științifice este recomandată parcurgerea unor momente, precum:

- ✓ stabilirea sau selectarea temei de cercetare;
- ✓ analiza și studiul referințelor bibliografice;
- ✓ stabilirea obiectivelor sau ipotezelor de lucru;
- ✓ întocmirea planului de cercetare;
- ✓ dezvoltarea cercetării;
- ✓ demonstrarea aspectelor teoretice;
- ✓ efectuarea cercetărilor experimentale;
- ✓ formularea concluziilor.
- ✓ redactarea lucrării.

Structura lucrării de doctorat

O lucrare de doctorat prezintă, orientativ, următoarea structură:

✓ **Copertă**

✓ **Pagină de gardă**

• Titlul complet al lucrării - trebuie să indice la ce se referă cercetarea, inclusiv parametrii geografici sau istorici. Astfel, titlul trebuie să arate tema sau conceptul general susținut, precum și circumstanțele specifice în care ideile autorului vor fi testate. Până la finalul lucrării, titlul poate fi revizuit.

- numele candidatului
- departamentul și numele complet al universității
- formula care explică scopul lucrării (teză de doctorat)
- numele profesorului coordonator
- localitatea
- anul

✓ **Abstract (rezumatul scurt)** - trebuie să aibă în medie 350 de cuvinte. Se redactează folosind timpul prezent și trebuie să includă următoarele informații:

- tema de cercetare / problema pe care cercetarea își propune să o rezolve
- metodologia folosită
- rezultatele importante

✓ **Pagină de mulțumiri / dedicații** - o pagină care menționează persoanele cărora autorul le este recunoscător pentru asistența oferită pe parcursul proiectului, fără a se referi exclusiv la coordonatorul lucrării. Tot aici este recomandabilă menționarea, în cazul în care în teză se utilizează date personale, a faptului că există acordul persoanelor respective pentru acest lucru.

✓ **Cuprins** - lista tuturor capitolelor, subcapitolelor și secțiunilor, cu indicarea paginii corespunzătoare acestora. În mod normal se realizează folosind facilitatea 'table of contents' oferită de programul de editare de text, după revizuirea finală a lucrării, astfel încât numerotarea să fie corectă.

✓ **Listă cu abrevieri**, figuri, tabele care se regăsesc în text.

✓ **Introducere** (5% -10% din lucrare) - va indica punctul de plecare al cercetării, explicând de ce și în ce formă va fi efectuată aceasta și va introduce argumentele și presupunerile inițiale. Ea trebuie să cuprindă următoarele elemente, care vor fi explicate în detaliu mai jos: tema / ipoteza de cercetare; definiții și parametri; metodologie; analiza literaturii de specialitate.

Astfel, teza ar trebui să înceapă cu o prezentare generală a subiectului lucrării, situând-o astfel în cadrul cercetărilor deja existente. Introducerea trebuie să arate de ce subiectul merită investigat și care este semnificația acestuia în domeniul respectiv. Acest lucru se face în mod normal prin referiri la lucrările existente,

identificând ariile neexplorate până în prezent, care trebuiesc explorate mai în amănunt, sau unde noile descoperiri justifică o reconsiderare. După definirea clară a problemei de cercetat, introducerea trebuie să propună un răspuns la această problemă. Secțiunea finală a introducerii ar trebui să descrie pe scurt structura conținutului lucrării.

Cu toate că introducerea este primul capitol al tezei, aceasta ar trebui să fie ultima secțiune pe care o scrii, având în vedere că nu poți prezenta ceva până când nu știi ce vei introduce.

✓ **Fundamentarea teoretică** - conținut științific desfășurat pe capitole (recomandat 1-3 capitole), (20% - 30% din lucrare);

✓ **Tema de cercetare**

Toate proiectele trebuie să pornească de la o temă sau ipoteză de cercetare clar definită. În cazul în care nu ai concretizat o ipoteză de cercetare, nu ai cum să dezvolti un argument coerent, indiferent cât de vast sau interesant este subiectul ales. Această ipoteză îți asigură calea de acces către subiectul de cercetare – unghiul sau punctul de vedere care determină direcția argumentației tale, zonele de interes și cele pe care alegi să le ignori, sursele de referință și chiar metodologia folosită.

Tema de cercetare trebuie să fie:

- Precisă: cu cât este mai clară ipoteza de cercetare, cu atât mai bun este proiectul. Câteodată este util să îți pui o serie de întrebări pentru a identifica întrebarea care stă la baza întregului proiect.

- Cercetabilă: trebuie să existe suficiente date sau informații disponibile pentru a putea cerceta o problemă.

- Deschisă: trebuie să găsești o întrebare deschisă care să îți permită să explorezi complexitatea și profunzimea unui subiect. O întrebare superficială sau descriptivă, sau una al cărei răspuns este deja cunoscut, nu va putea susține nici interesul tău nici pe cel al cititorului.

✓ **Argument**

Pornind de la tema de cercetare, trebuie să îți clarifici motivele. De ce ai ales să studiezi această problemă și la ce rezultate speri să ajungi? Scopul tău poate fi dorința de a contribui la înțelegerea unui anume subiect, de a propune noi metode de practică, de a înfrunta anumite idei preconcepute sau de a scoate în evidență o zonă anterior neglijată.

Clarificarea motivației va da un scop clar muncii tale, te va ajuta în formularea argumentației și în stabilirea subiectelor incluse.

✓ **Definiții și parametri**

Pentru fiecare subiect există o gamă largă de argumentații posibile, subiecte, texte și teorii la care te poți referi. În introducere trebuie să explici la ce aspecte particulare ai ales să te referi și ce aspecte vei ignora și de ce. Trebuie să explicitezi limitele istorice și geografice folosite și de ce ai ales să lucrezi între aceste limite.

Trebuie să definești cuvintele complexe sau ambigue din titlu sau tema de cercetare – nu doar definiții de dicționar, ci și cum intenționezi să folosești aceste cuvinte pe parcursul lucrării.

✓ **Metodologia de cercetare**

Introducerea trebuie să conțină și o secțiune referitoare la strategiile alese pentru a răspunde la tema de cercetare sau pentru a testa ipoteza inițială.

Ce tip de date ai utilizat și de ce?

Asupra cărei „unități de analiză” ai ales să te concentrezi și de ce?

Ce fel de metode vei aplica? (metode și cercetări cantitative, calitative, descriptive, explicative, de prelucrare și interpretare a informațiilor, studii comparative, interviuri, chestionare, studii de caz sau date secundare etc.).

În ce fel ai ales să selecționezi datele folosite și de ce ai ales să te referi la acestea?

În ce fel vei relaționa rezultatele cercetării cu tema aleasă?

Este important să descrii nu numai felul în care va decurge cercetarea, ci și motivele pentru alegerea făcută. De asemenea, un proiect bun se va referi și la neajunsurile sau limitele metodelor alese.

✓ **Analiza literaturii de specialitate**

Toate proiectele (inclusiv cele empirice sau practice) trebuie să indice cunoașterea textelor cheie relevante pentru subiectul ales și să poziționeze demersul autorului în relație cu cercetarea existentă în domeniu. În mod normal, acest lucru se realizează prin intermediul unui capitol dedicat literaturii de specialitate. Prin intermediul acestuia vei demonstra originalitatea, actualitatea și poziția cercetării efectuate. În cazul în care există un număr foarte mare de surse, te poți folosi de capitolul respectiv pentru a te ralia unor anumite poziții, metodologii și sub-genuri sau pentru a te distanța de altele.

✓ **Cuprinsul lucrării**

Lucrarea trebuie scrisă pentru un cititor specializat în domeniul respectiv, dar care nu este neapărat un specialist în tema aleasă în particular. Trebuie să ai grijă ca frazele și paragrafele să curgă logic unul după altul și să nu pretindă cititorului cunoștințe pe care s-ar putea să nu le aibă ca să înțeleagă logica ideilor. Acolo unde există dubii în ceea ce privește legătura dintre două idei, este rolul studentului să explice și nu al cititorului să încerce să ghicească care este conexiunea.

✓ **Capitolele**

Corpul tezei va consta dintr-o serie de capitole, fiecare dintre acestea vizând un aspect diferit al temei de cercetare. Aceste capitole pot fi abordate în mod teoretic sau empiric sau în ambele modalități. Fiecare capitol trebuie să contribuie cu ceva la argumentul general, dar în același timp trebuie să existe o consistență și coordonare a argumentației în toate capitolele. Introducerea și concluzia pot fi considerate și numerotate ca parte a seriei de capitole sau capitolul 1 poate fi primul după introducere.

✓ **Folosirea titlurilor și subtitlurilor**

Titlurile și subtitlurile trebuie să se distingă de textul normal printr-o dimensiune mai mare, un font diferit, bold, italic sau o combinație a acestora. Toate titlurile și subtitlurile de același nivel trebuie să fie formate în același stil, iar subtitlurile de nivel inferior trebuie să fie mai puțin proeminente decât cele de nivel superior.

✓ **Dezvoltarea paragrafelor**

Paragraful este o unitate de text formată din câteva fraze care tratează același subiect. Astfel, paragraful nu poate fi format dintr-o singură propoziție și nici nu se poate referi la o succesiune de teme. Paragraful trebuie să dezvolte o idee, prin ilustrare sau analiză, până la ajungerea la o concluzie referitoare la acea idee. În mod normal trebuie să înceapă cu o frază care să descrie subiectul paragrafului, să dezvolte acest subiect în frazele următoare, până când se ajunge la o concluzie și se poate trece la următorul subiect. În legarea frazelor în mod logic și coerent una de cealaltă, autorul trebuie să se folosească de instrumente de tranziție (de exemplu: totuși, în mod similar, de asemenea, în consecință etc.) astfel încât conexiunea dintre două fraze să se păstreze clară. De asemenea, pentru a clarifica curgerea logică, este bine să se folosească referințe la frazele anterioare (de exemplu: aceasta/acestea, această problemă/întrebare/situație etc.). Pentru a facilita înțelegerea cititorului, atunci când un subiect la care ne-am referit anterior și o nouă informație sunt tratate în aceeași frază, întâi apare subiectul și apoi informația nouă.

Deși un paragraf bine structurat reprezintă o unitate de sine stătătoare, paragrafele trebuie să se dezvolte și să curgă în mod logic unul după/din altul.

✓ **Limba și stil**

Teza trebuie scrisă într-un limbaj formal, academic. Aspectele care trebuie evitate sunt: utilizarea persoanei întâi singular, folosirea diatezei pasive sau frazele excesiv de lungi. De asemenea, este bine să se evite folosirea excesivă a jargonului profesional sau a termenilor tehnici.

Studentii trebuie să se asigure că teza nu conține greșeli de gramatică, lexic sau punctuație. Astfel, în afară de folosirea corectorului de ortografie și gramatică al programului de editare de text, lucrarea trebuie recitită și corectată înainte de a fi predată.

✓ **Folosirea surselor și a referințelor/citatelor**

Toate materialele utilizate drept sursă primară sau secundară, publicate sau nepublicate, care nu reprezintă proprietatea intelectuală a autorului tezei trebuie creditate și referențiate corect și complet, inclusiv în ilustrații, grafice sau tabele.

✓ **Citarea, parafrizarea și sumarizarea**

Sursele de informație pot lua forma citatului atunci când cuvintele exacte ale autorului sunt considerate foarte importante; citatul trebuie marcat corect conform stilului de citare ales, incluzând numărul paginii unde acesta se găsește. Sursele de informație pot fi sumarizate sau parafrazate acolo unde citarea exactă nu este necesară, dar trebuie avut grijă să nu modificăm sensul dat de către autor prin parafrizare; toate sursele

sumarizate sau parafrazate trebuie indicate exact, incluzând numărul paginii. Acolo unde un citat a fost modificat (de exemplu: scrierea cu litere mari, punctuația, accentuarea unui aspect sau înlocuirea unui pronume cu un substantiv), schimbările trebuie indicate cu claritate.

Cunoașterea cercetării existente într-un anumit domeniu este o cerință obligatorie pentru o lucrare academică. Totuși, nicio parte a tezei nu trebuie să fie întocmită exclusiv din rezumarea lucrărilor altor autori.

Materialele sumarizate sau citate nu trebuie izolate, ci trebuie să fie introduse în același context, explicate și analizate, iar scopul utilizării lor trebuie să fie clar.

Trebuie avut grijă ca potențialii cititori să nu aibă dubii referitor la momentul unde se încheie prezentarea ideilor unui autor citat și încep comentariile autorului tezei.

✓ **Referențierea imaginilor, tabelelor, graficelor**

În momentul în care o parte dintre informațiile prezentate în teză este oferită sub formă de ilustrații, tabele sau grafice, acestea trebuie comentate și explicitate și în text – nu doar sub forma „așa după cum se poate observa în tabelul ...”, ci și prin indicarea clară a sursei respectivei imagini, grafic sau tabel.

✓ **Utilizarea stilurilor de citare**

Toate citatele directe sau indirecte trebuie să includă o referință la autor în corpul tezei ca și în bibliografie sau lista lucrărilor citate. Felul în care facem asta depinde de stilul de citare ales (de exemplu MLA (Modern Language Association), Chicago etc.). Lucrarea trebuie să utilizeze în mod constant același stil.

✓ **Dezvoltarea aplicativă** – abordări științifice - caracter practic sau experimental (recomandat 1-2 capitole), (30% - 40% din lucrare);

✓ **Concluzii** (2,5% - 5% din lucrare);

✓ **Bibliografie** - (2,5% - 5% din lucrare);

✓ **Anexe** (opțional), (1% - 5% din lucrare).

Noțiuni de proprietate intelectuală

Prin proprietate intelectuală se înțelege posesiunea drepturilor asupra creațiilor umane în domeniile tehnicii, științei, literaturii, operelor literare, muzicale etc. Protecția și apărarea acestor drepturi se face prin lege.

În România, drepturile de autor și drepturile conexe dreptului de autor sunt reglementate prin Legea nr. 8/1996, republicată.

Dreptul de autor prezintă două forme:

1. Dreptul moral constă în dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei, de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică, de a pretinde respectarea integrității operei, de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri, de a retracta opera. Drepturile morale nu pot fi înstrăinate și se transmit prin moștenire pe durată nedeterminată.

2. Utilizarea unei opere dă naștere la dreptul patrimonial al autorului de a autoriza sau interzice: reproducerea, distribuirea, închirierea, împrumutul, expunerea publică, radiodifuziunea, retransmiterea prin cablu, realizarea de opere derivate etc.

PLAGIAT – AUTOPLAGIAT

Plagiatul reprezintă însușirea ideilor, metodelor, procedurilor, tehnologiilor, rezultatelor sau textelor unei alte persoane, indiferent de calea prin care acestea au fost obținute, prezentându-le drept creație proprie.

În mediul academic, plagiatul este definit drept „preluarea ideilor, cuvintelor, limbajului unei alte persoane fără a cita sau fără a cita în mod adecvat, în lucrarea proprie, sursa informației.

Plagiatul este considerat o lipsă de cunoștințe academice și o încălcare a eticii academice. Este supus unor sancțiuni, cum ar fi penalizări, suspendarea și chiar exmatricularea din școală sau de la locul de muncă. Recent, cazuri de „plagiat extrem” au fost identificate în mediul academic. Conceptul modern de plagiat, ca imoral și original, ca un ideal, a apărut în Europa în secolul al XVIII-lea, în special cu mișcarea romantică.

Etimologie - Cuvântul „plagiat” vine din latinescul „plagium”, care se traduce prin „a vinde altora sclavi furati sau care nu aparțin vânzătorului”. Termenul și-a păstrat până acum sensul original, pentru că el este, din punct de vedere semantic, sinonim cu furt.

Conform DEX

A plagia - a-și însuși, a copia total sau parțial ideile, operele etc. cuiva, prezentându-le drept creații personale; a comite un furt literar, artistic sau științific.

Plagiat - acțiunea de a plagia; plagiare. ♦ Operă literară, artistică sau științifică a altcuiva, însușită (integral sau parțial) și prezentată drept creație personală.

Plagiatul și încălcarea drepturilor de autor se suprapun într-o măsură considerabilă, dar ele nu sunt concepte echivalente, iar multe tipuri de plagiat nu constituie o încălcare a drepturilor de autor, care este definită de legea drepturilor de autor și poate fi pronunțată de instanțe. Plagiatul nu este definit sau pedepsit de lege, ci de instituții (inclusiv asociații profesionale, instituții de învățământ și entități comerciale, cum ar fi societățile de publicare).

Autorul real poate fi o persoană, o organizație, sau poate include mai multe persoane sau organizații, inclusiv o comunitate de contributory.

Indiferent de tipul autorului real, și de forma de publicare (anonimă, sub pseudonim, sau sub numele real), preluarea creației acestuia fără specificarea corectă a sursei reprezintă plagiat. De asemenea, plagiatul este distinct de încălcarea drepturilor morale ale autorului. De exemplu, susținerea publică unei lucrări de diplomă cumpărate de la o firmă specializată în redactarea lucrărilor de diplomă reprezintă plagiat - deși nu încalcă nici un fel de drept de autor sau de proprietate intelectuală.

În zilele noastre, plagiatul este accentuat de internet și de ușurința de a prelua online lucrări de doctorat, de cercetare, articole, idei, imagini. Plagiatură bazată pe texte din rețea este denumită în prezent plagiat online.

În România, nu se consideră plagiat, și nici încălcarea drepturilor de autor, utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului.

În septembrie 2016, parlamentarii au aprobat pe articole legea prin care titlurile de doctor sunt acordate și retrase de universități, nu de Ministerul Educației, iar un plagiat poate renunța de bunăvoie la doctorat, fără să răspundă pentru fraudă intelectuală comisă.

În Statele Unite ale Americii, un student care copiază pentru a trece un examen sau pentru a obține un calificativ bun la o materie de studiu este pedepsit prin eliminarea din toate universitățile statului pe teritoriul căruia s-a petrecut fapta de plagiat. Pedepsa este deosebit de gravă, deoarece orice cetățean al SUA beneficiază de reduceri de taxe numai în statul în care trăiește. Dacă este obligat să plece din statul în care trăiește, nu-și poate face studiile decât prin plata integrală a taxelor universitare.

Detectoare de plagiat

Aceste websiteuri și programe pot detecta copierea și lipirea din texte aflate pe internet sau în baza proprie de date, neținând cont de punctuație. Ele nu pot însă detecta frazele reformulate și nici traduceri din limbi străine. Nu se pot pronunța asupra plagierii ideilor, ci doar a textului. Verdictul programelor nu este verdictul final, semnele citării și indicarea sursei putând face diferența între plagiat și cercetare. De aceea, verdictul final este întotdeauna dat de om.

Lista programelor anti-plagiat cu care vor fi verificate lucrările de doctorat în anul universitar 2023-2024 a fost publicată în Monitorul Oficial. Lista poate fi completată, la solicitarea instituțiilor de învățământ superior, cu software-uri achiziționate de către acestea, cu respectarea cerințelor din ordin, potrivit documentului.

Ministerul Educației a anunțat că a centralizat o listă cu programe anti-plagiat cu care vor fi scanate toate lucrările de finalizare a studiilor din România. Aceasta va permite analizarea tuturor lucrărilor de finalizare a studiilor cu un program de similitudini, dintre cele recunoscute la nivel național de Ministerul Educației, începând din anul universitar 2023-2024.

Lista programelor recunoscute la nivel național și utilizate de instituțiile de învățământ superior, de instituțiile organizatoare de studii universitare de doctorat și de Academia Română, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările de finalizare a studiilor, cuprinde:

- iThenticate;
- Turnitin;
- Plagiarism detector + PDAS (PDAS — Plagiarism Detector Accumulator Server);
- Safe Assign;

— SEMPLAG;

— www.sistemantiplagiat.ro.

Software-urile pentru identificarea similitudinilor textuale îndeplinesc următoarele cerințe:

1. verificarea cu baze deținute de dezvoltator (abonamente pe care le are dezvoltatorul la diverse reviste, jurnale, edituri etc.);
2. verificarea cu internetul/web;
3. realizarea unei baze proprii și permiterea contrastării cu aceste documente;
4. încărcarea și verificarea fișierelor în formate: *.doc, *.docx, *.pdf;
5. recunoașterea caracterelor românești;
6. generarea unor rapoarte de analiză care să conțină:
 - a) numele software-ului utilizat;
 - b) data la care a fost generat raportul;
 - c) fragmentele/zonile similare din documentul verificat marcate sugestiv, fie prin culoare și trimitere la link, fie încadrate într-un chenar și însoțite de linkul către sursa suspectă, fie prin afișarea comparativă a fragmentelor similare însoțite de numele sursei”,

Plagiat involuntar

În unele studii dedicate acestei teme, plagiatul involuntar este definit ca „folosirea greșită a sistemului de citare, sau neindicarea sursei unui material”, ca urmare a necunoașterii tehnicilor de citare sau a neidentificării sursei fragmentului folosit.

Încălcarea proprietății intelectuale, a drepturilor de autor și a standardelor de integritate academică este blamabilă și sancționabilă, chiar dacă s-a produs involuntar.

În contextul actual, având în vedere că în spațiul universitar, actorii implicați în procesul de învățământ interacționează în mod continuu cu ideile, modelele, teoriile altor persoane etc., grija pentru evitarea plagiatului devine o constantă a actului academic.

Plagiatul direct, integral: „preluarea unui text [cuvânt cu cuvânt] și folosirea acestuia în propriul text fără a cita autorul sursă. Se consideră plagiat direct și situația în care, textul preluat este încadrat de propriile idei, dar lipsesc ghilimelele sau parafrizarea pentru textul preluat și indicarea referinței”.

Plagiatul de tip mozaic: „preluarea unor fragmente dintr-o sursă/din mai multe surse, schimbând unele cuvinte, dar fără însă a parafraza în mod adecvat și fără a include textul între ghilimele”. Este apreciat ca plagiat de tip mozaic, situația în care autorul unei lucrări nu face o distincție clară între propriile idei și ideile altor autori, ale căror opere le-a consultat, în formularea propriilor argumente și în elaborarea lucrării.

Plagiatul prin parafrizarea inadecvată: „parafrizarea unui text cu schimbarea unor cuvinte și redarea în forma sa originală, fără reformularea ideii sursă, cu propriile cuvinte”.

Plagiatul prin parafrizarea necitată: „folosirea cuvintelor proprii pentru exprimarea ideilor altor autori”. Acest comportament se consideră plagiat deoarece ideile sunt proprietatea autorului materialului sursă și atunci se impune includerea unei referințe clare către sursă, chiar dacă formularea inițială a fost schimbată în mod semnificativ.

Plagiatul prin nerespectarea obligației de originalitate: „folosirea unui număr mare de paragrafe sau idei din sursele consultate, cu citarea acestora, dar în proporție mult prea mare, astfel încât acestea alcătuiesc majoritatea lucrării”

Autoplagiatul: prezentarea sau publicarea aceleiași opere/cercetări sub un al titlu sau într-un context diferit.

Plagiatul prin citarea fără referință: „folosirea textului preluat cu utilizarea ghilimelelor, dar fără indicarea sursei/referinței originale”

(Notă: plagiatul se pedepsește indiferent de forma pe care o îmbracă!).

Așadar, prezentarea următoare are doar o natură informativă, fără a induce ideea că o formă sau alta este tolerată în lucrările de cercetare.

Astfel, conform studiului realizat de turnitin (2012) sunt identificate următoarele 10 tipuri de plagiat:

1. Clona: prezentarea sau transmiterea lucrării altui autor, cuvânt cu cuvânt, ca fiind propria lucrare.
2. Copierea sau CTRL-C: o parte din lucrare cuprinde fragmente semnificative de text dintr-o altă sursă necitată.
3. Find-Replace: schimbarea unor cuvinte și fraze, dar menținerea conținutului esențial/principal al sursei.
4. Remix: parafrizarea câtorva surse astfel încât conținutul lor să se potrivească.
5. Reciclarea: reutilizarea propriilor lucrări fără citare = Autoplagiatul
6. Hibrid: combinarea unor surse citate corect cu pasaje copiate (fără citare) într-o singură lucrare.
7. Confuzie: o lucrare care reprezintă un mix de materiale copiate din diferite surse fără citare corectă a acestora.
8. Eroare: o lucrare care include citate care nu există sau care nu conține informații corecte despre sursă.
9. Agregat: o lucrare care include citări corecte, dar lucrarea este lipsită de contribuții originale.
10. Re-tweet: o lucrare care include citări corecte, dar se apropie prea mult ca formulare și/sau structură cu textul original.

Cum e înțeles plagiatul?

În lucrările științifice, este inevitabil să... plagiezi anumite definiții sau legi, care nu se pot exprima în alte cuvinte. Este neîndoielnic faptul că plagiatul a devenit un fenomen de masă din motive caracteristice tocmai

felului în care circulă informația în era internetului. „Plagiate există de când lumea. Acest fel de furt n-a devenit un fenomen de masă decât odată cu internetul.”

Autoplagiatul - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale.

Ce înseamnă să citați o sursă, în cazul unei lucrări scrise?

- Înseamnă să menționați pe parcursul lucrării de unde provin informațiile folosite;
- Să oferiți informații complete cu privire la sursă, într-un format adecvat (autor, titlu, editură, dată etc.)

ca referință bibliografică, dar și ca notă de subsol.

De ce trebuie să vă citați sursele?

- Pentru a le demonstra cititorilor dumneavoastră că ați realizat cercetarea;
- Pentru a le acorda altora meritul pentru munca depusă; • Pentru a indica cititorilor surse ce pot fi utile pentru ei;
- Pentru a le permite cititorilor să verifice sursele în cazul în care mai au întrebări cu privire la subiect.

Ce surse trebuie citate?

Sursele în versiune tipărită: cărți, articole, reviste – orice material tipărit;

- Sursele în versiune electronică: paginile de internet, articolele în versiune on-line, articolele din baze de date etc.

- Imagini, grafice, tabele, ilustrații, fotografii etc.

Tot ce se găsește pe internet a fost scris de cineva.

Ce să căutați la o pagină internet?

Numele autorului;

Cum se citează o sursă de pe Internet?

Internetul se schimbă constant, de aceea este foarte important când citați o sursă online să menționați data la care acel site sau pagină a fost accesată.

- Numele autorului, dacă există;
- Numele site-ului;
- Numele instituției care sponsorizează site-ul;
- Titlul articolului;
- Data publicării sau postării.
- Data la care a fost accesată pagina;
- Adresa URL. (ex. traducere și adaptare după sau disponibil online

<http://web.mit.edu/academicintegrity/citing/electronic-sources.html>, site accesat la data de 19.06.2024).

- Foarte important!! Informația de pe internet nu este gratuită! Totdeauna trebuie parafrazată, citată, rezumată într-un mod adecvat.

- Nu folosiți funcția copy și paste pentru a copia text de pe internet, decât dacă îl citați între ghilimele.

Ce înseamnă parafrizarea?

Parafraza înseamnă o: „expunere a conținutului unui text într-o formulare proprie (de obicei, mai amplă)”. Pentru a parafraza se folosesc alte cuvinte (proprii) decât cele din textul original, se schimbă structura frazei, tonul, se citează sursa.

Ce înseamnă rezumat?

Rezumatul este un text care redă aceeași informație din textul de bază, nementionând detalii. Acesta cuprinde doar informațiile esențiale și reprezintă de obicei un sfert din lungimea textului inițial.

Recomandări pentru dezvoltarea unei culturi a integrității academice

Întărirea culturii integrității academice presupune ca fiecare membru al comunității academice – cadre didactice, studenți și personal administrativ – să accepte o responsabilitate comună în realizarea acestui obiectiv. Promovarea unei culturi a integrității academice este un obiectiv pentru a cărui realizare este nevoie de acțiuni concentrate și susținute.

Integritatea academică se află la baza realizării în condiții optime a proceselor academice de predare, învățare și cercetare și de aceea este necesar să investim în procesul de promovare a integrității academice.

Putem recomanda următoarele măsuri pe care fiecare universitate le poate implementa:

- Crearea unui Consiliu al Integrității Academice.

Promovarea integrității academice reprezintă o provocare multidimensională care necesită colaborarea între numeroasele grupuri ale comunității universitare, de aceea recomandăm crearea unui Consiliu al Integrității Academice care să fie alcătuit din reprezentanți ai cadrelor didactice, studenților și administrației.

Rolul acestui consiliu ar trebui să fie:

- Să coordoneze dezvoltarea programelor și materialelor educaționale necesare alcătuirii unui Cod de Integritate Academică (Onoare sau Etică), dezvoltarea politicilor și procedurilor judiciare și a modalităților de promovare a integrității academice în rândul studenților, cadrelor didactice și personalului administrativ.

- Să coordoneze o expansiune a serviciilor de consultanță și a rețelelor de instruire pentru toți cei implicați în prevenirea și rezolvarea problemelor de integritate academică.

- Să faciliteze distribuirea informației între grupurile cheie, inclusiv Departamentul juridic, Consiliul de Etică și administrația universitară de la nivelul superior.

- Să coordoneze revizuirea în mod regulat a documentelor referitoare la integritatea academică, inclusiv prin sondaje de grupuri țintă.

- Examinarea permanentă a rolului crescând pe care îl prezintă dezvoltarea tehnologică în crearea de noi oportunități de încălcare a regulamentelor (internet, rețele wireless, etc) și dezvoltarea de recomandări pentru soluționarea acestor probleme.

- Recomandarea schimbărilor necesare în politicile universității referitoare la integritatea academică.

- Organizarea de întâlniri anuale la nivelul universității pentru promovarea integrității academice.

➤ Implementarea leadershipului educațional – o resursă importantă pentru îmbunătățirea impactului activității cadrului didactic

Leadership-ul cadrelor didactice este vital pentru promovarea integrității academice. Recomandăm mobilizarea leadership-ului cadrelor didactice prin:

- Încurajarea acestora să comunice clar studenților preocuparea pentru onestitatea academică și să-i educe în ceea ce privește încălcări ale integrității academice în cadrul cursurilor predate de ei. Abordările individuale pot varia.

Acțiuni posibile ar putea include:

- 1) discutarea importanței integrității academice;

- 2) includerea unor informații minimale legate de integritate în cursuri;

- 3) solicitarea adresată studenților de a scrie și semna un accord de respectare a integrității academice;

- 4) asumarea rolului de model în ceea ce privește comportamentul academic;

- 5) explicarea înțelesului termenului de plagiat și a tuturor formelor pe care le poate lua acesta, precum și cum poate fi evitat plagiatul;

- 6) furnizarea de standarde clare în ceea ce privește așteptările personale legate de colaborări între studenți, citarea surselor, folosirea notițelor în timpul examenului etc.;

- 7) pentru a reduce oportunitățile de plagiat este recomandat: solicitarea materialelor pentru proiecte în mod treptat (alegerea temei, aspecte abordate, primul draft, rezumat), includerea în program a unei scurte prezentări intermediare precum și o prezentare orală la predarea materialului final; schimbarea temelor la fiecare semestru; evitarea cerințelor formulate foarte vag, cu titlu generic; versiuni multiple pentru subiectele de examen, etc.

- Încurajarea cadrelor didactice să susțină modalitățile concrete și potrivite de raportare, analiză și rezolvare a cazurilor de plagiat, înșelăciune, etc.

- Organizarea de forumuri pentru discuțiile între cadre didactice a tuturor aspectelor referitoare la integritatea academică;

- Organizarea de sesiuni de informare a noilor cadre didactice;

- Desemnarea reprezentanților cadrelor didactice în Consiliul Integrității Academice.

➤ Redactarea într-un mod foarte clar a declarațiilor și documentelor referitoare la integritatea academică.

Informațiile despre politicile universitare în domeniul integrității academice nu provin dintr-o sursă unică, ușor accesibilă și nu sunt întotdeauna scrise într-o manieră ușor de înțeles.

Se recomandă o revizuire periodică a acestor politici de către Consiliul Integrității Academice și de alte organisme universitare. Această revizuire trebuie să includă:

- Clarificarea/revizuirea politicilor referitoare la cadrele didactice, inclusiv acele politici ce includ responsabilitățile acestora în ceea ce privește raportarea cazurilor de presupusă încălcare a integrității academice, supravegherea examenelor și notarea studenților găsiți vinovați sau nu de încălcări ale eticii academice.

- Clarificarea noțiunilor de încălcare a integrității academice, spre exemplu, clarificarea conceptului de plagiat. În plus, recomandăm publicarea de broșuri despre integritatea academică pentru studenți și cadre didactice. Aceste broșuri ar trebui distribuite tuturor membrilor comunității academice și, de asemenea, ar trebui publicate pe site-ul universității.

➤ Extinderea eforturilor de informare și angrenare a studenților.

Se recomandă susținerea și accentuarea eforturilor curente de promovare a Codului de Integritate Academică pentru a-l face unul dintre elementele cu cea mai mare vizibilitate în cultura academică. Posibile acțiuni de promovare ar putea fi:

- Organizarea de discuții interactive despre integritatea academică în cămine, întruniri studentesti, seminarii etc.

- Organizarea de instruiți, orientări în ceea ce privește dobândirea deprinderilor potrivite de raportare la integritatea academică pentru studenții din anul întâi, liderii studenților, etc.

- Organizarea de instruiți în ceea ce privește modalitățile potrivite de confruntare de către studenți a colegilor care au încălcat principiile integrității academice.

➤ Informarea personalului administrativ și auxiliar

Recomandăm organizarea în mod regulat de sesiuni de educare a personalului administrativ și auxiliar despre politicile de integritate academică și încurajarea acestora ca să-și asume un rol coordonator în promovarea integrității academice. Participanții la aceste sesiuni vor fi membrii departamentelor financiar, juridic, contabil, reprezentanți ai bibliotecilor și ai administrației.

➤ Informarea părinților, absolvenților (alumni) și finanțatorilor

Recomandăm o strânsă colaborare între Consiliul Integrității Academice și toate grupurile reprezentative ale comunității academice pentru includerea informațiilor referitoare la integritatea academică în materialele și

programele dezvoltate pentru părinții studenților, absolvenții instituției de învățământ superior și grupurile care participă la finanțarea externă a universității, inclusiv întâlniri și reuniuni ale absolvenților.